

Interview Chris Claes

Nena Baeyens, foto's: Melanie Jaecques

De té diervriendelijke boer

Wanneer ik samen met Chris zijn boerderij nader, komen er onmiddellijk enkele kippen aangewandeld om ons te begroeten. Misschien is boerderij dan ook een verkeerd woord om het kippenverblijf in Evergem te omschrijven. Hier geen dieren die op elkaar gestapeld in te kleine hokjes in hun eigen uitwerpselen staan, wel her en der verspreide groepjes kippen die rustig rondscharrelen op het 4,5 ha groot domein, waar ze van het zonnetje genieten of op ontdekking gaan in het bos. Chris is als vegetarische boer dan ook een buitenbeentje. Zelfs de bioboeren zien hem niet altijd even graag komen. Want Chris laat zijn kippen een natuurlijke dood sterven. Hierdoor is hij willens nillens uitgegroeid tot die té diervriendelijke boer.

EVA Magazine: Hoeveel kippen lopen er hier rond?

Chris Claes: Zo'n 650. Ze zitten verspreid rond vier hokken, die ik van recyclagemateriaal heb gemaakt. Ze mogen hier overal vrij rondlopen. In de voormiddag en 's avonds zijn ze het actiefst, want dan krijgen ze eten en zijn ze niet bij mij weg te slaan. Soms probeer ik een sprintje te trekken om ze af te schudden, maar ze zijn verdomd snel [lacht].

In de namiddag doen ze graag een dutje in de zon en scharrelen ze rond in het sparrenbosje. Want kippen komen oorspronkelijk uit de jungle. Het zijn bosdieren.

Wanneer zijn de kippen hier toegekomen?

In maart 2011 heb ik ze bij een boer gekocht. Dat vond ik wel jammer, want zo hou je het systeem mee in stand. Niet iedereen weet dat, maar voor elke kip die wordt verkocht, worden er natuurlijk haantjes vergast of verhakseld. Dat wil ik in de toekomst dan ook veranderen. Ik heb met een prof van de Universiteit Gent gepraat over een manier om op voorhand te detecteren welke eitjes vrouwelijk zijn en alleen die te laten uitkomen. Maar dat zijn allemaal dingen die ik nog moet uitzoeken. Er is nog ruimte voor verbetering, maar de meeste mensen vinden wat ik voor de dieren doe nu al onvoorstelbaar. Mijn kippen mogen gaan en staan waar ze willen en blijven hier tot hun oude dag. Hier worden geen dieren geslacht.

Waarom niet?

Omdat dit project is ontstaan vanuit een streven om goed te doen voor mens, dier en natuur. Ik was al langer op zoek naar een duurzaam project waarin ik die dingen kon verenigen. Dat is dan uitgemond in een biologische boerderij, waar groenten en fruit geteeld worden en waar kippen op een zo diervriendelijk mogelijke manier gehouden worden. Later zal er hier ook een hoefwinkel komen en wil ik voedselpakketten maken.

Tussentitel: Een alternatief systeem

Maar wat doe je dan met de oudere kippen die geen eieren meer leggen en je toch moet verzorgen. Dat is toch niet rendabel?

In een gewoon bedrijf zou dat inderdaad niet lukken, maar ik produceer mijn voer voor de kippen zelf en teel daarnaast groenten en fruit. Ook de huisvesting van de kippen maak ik allemaal zelf uit gerecycleerd materiaal, dus dat kost bijna niets. Ik heb niet veel kippen in vergelijking met andere boeren, maar ik heb op elk ei wel veel meer winstmarge. Bij een

gewone boer is dat tussen de vijf tot tien procent, terwijl dat bij mij tot vijftig procent gaat. Er zijn minder tussenstappen. Ik doe al het werk zelf en besteed niets uit.

Het is mijn doel zo diervriendelijk mogelijk te werken en toch rendabel te zijn. Om te bewijzen dat het ook anders kan.

En lukt dat ook?

Mijn kippen leggen ongeveer 535 eieren per week en voor de meesten vind ik een afzetmarkt. Misschien dat als mijn eitjes wat meer bekendheid krijgen, ze nog rendabeler worden. Maar eigenlijk valt het nu al mee. Ik zit ook in een alternatief systeem. Mijn kippen gaan zeven jaar langer mee dan in een gewone boerderij en de meeste boeren geven hun kippen 150 g voer per dag aan 500 euro per ton. Mijn kippen hebben heel veel groen en ik geef ze gewoon wat graantjes bij, iets waarvoor ik gek word verklaard door de andere boeren. Volgens hen moet dat voer allemaal uitgemeten en constant zijn om het legpercentage op negentig procent te houden en allemaal gelijke eieren te hebben. Ik kom aan vijftig procent, dus ik zit er toch niet ver af. Mijn eieren zijn wel nog variabel qua grootte omdat de kippen hier opgegroeid zijn met veel licht en ruimte, terwijl ze in de opkweekstallen in donkere hokjes zitten om allemaal op hetzelfde moment te beginnen leggen. Ik heb er die nu pas zijn begonnen en anderen die al een paar maanden bezig zijn. Vandaar dat verschil in grootte. Voor een gewone boer zou dat niet rendabel zijn omdat die eieren naar de groothandel moeten en daarom allemaal perfect gelijk moeten zijn. Maar ik heb nu een aanvraag ingediend om zelf een pakstation te zijn, waardoor ik ze zelf kan verpakken en zo rechtstreeks naar de winkel kan brengen.

tussentitel: Op eenzame hoogte

Hoe reageren andere boeren op je project?

Ze verklaren mij meestal gek. Ik vertel ze daarom niet altijd onmiddellijk hoe ik het precies ga doen. Ik hou het meestal op bio-eieren. Een boer uit de buurt heb ik bijvoorbeeld niet gezegd dat ik mijn kippen niet slacht.

Waarom niet?

Omdat ze daar allemaal toch een beetje bang voor zijn. Het is natuurlijk iets totaal nieuws. De boeren zeggen bijvoorbeeld dat zij de kipvriendelijkste eieren produceren. Die eieren zijn inderdaad diervriendelijker geproduceerd dan die uit legbatterijen, maar ook in biologische boerderijen slachten ze hun kippen al na een jaar. De biosector wil liever niet dat de mensen daar te lang bij blijven stil staan.

Ik ben bijvoorbeeld ook verplicht om de stickers voor mijn eierdoosjes zelf te maken omdat de fabrikant die dat normaal doet mij letterlijk heeft gezegd dat ik beter niet kon vermelden dat ik mijn kippen niet slacht. 'Je moet geen precedenten scheppen. De mensen weten dat niet', was de reactie.

De boeren zien je dus eigenlijk liever niet komen?

Er zijn twee stromingen binnen de biosector. Je hebt mensen die het leuk vinden wat ik doe, maar je hebt er ook die duidelijk laten blijken dat ze er niet mee opgezet zijn. Ook hier zijn er mensen die gewoon zoveel mogelijk winst willen maken. Maar ik mag niet iedereen over dezelfde kam scheren. Een groot deel doet het echt vanuit een overtuiging en werkt met hart en ziel.

Waarom roep je zoveel afwijzende reacties op?

Ik krijg die reacties vooral omdat het door mijn project duidelijk wordt dat ook biologische

eieren niet zo diervriendelijk zijn als de consument denkt. Er was zelfs één winkeleigenaar die mij vertelde dat hij blij was dat zijn klanten niet bij bepaalde leveranciers van bio-eieren over de vloer komen, want dat de levensomstandigheden van de kippen er nog heel moeilijk diervriendelijk kunnen worden genoemd. De consumenten willen graag diervriendelijke eieren kopen en denken ook dat ze dat doen als ze voor biologisch kiezen. Het is logisch dat de biosector dat idee in stand wil houden.

Maar hoe geraak je je eieren dan kwijt als de biomarkt weigerachtig reageert?

Ik moet mij soms wel in bochten wringen, maar ondertussen mag ik aan Biofresh leveren en verkoop ik ze ook bij Hinkelspel. Ik ben Biofresh heel dankbaar dat ze mij die kans geven. Ik heb daar echt een goed gevoel bij. Ik heb ook contact gezocht met grotere bedrijven en supermarkten, maar die denken alleen aan geld verdienen.

Tussentitel: Een veggie boer

Hoe ben je op het idee gekomen om boer te worden?

Ik ben bio-ingenieur en mijn ouders zijn boeren. Ik ben er dus in opgegroeid. Al hebben mijn ouders het vaak hard te verduren gekregen met mij. Als er een oude koe op onze boerderij rondliep, dan wou ik die redden van het slachthuis. Ik had ook een lievelingskoe die ik wou adopteren, maar daar heb ik nooit de kans toe gekregen. Op een bepaald moment was ze gewoon weg. Ik was toen nog maar net met mijn boerderij gestart en mijn ouders dachten dat het mij niet zou lukken om voor die koe te zorgen.

Je bent ook vegetariër.

Ja, en ook dat was niet gemakkelijk om thuis uit te leggen. Maar mijn ouders zijn de voorbije jaren wel geëvolueerd. Ze eten al veel minder vlees. Vroeger was de pan vlees het belangrijkste ingrediënt op de tafel, maar dat is inmiddels veranderd.

Hoe zie je de toekomst van je boerderij?

Het is nu een heel stressvol jaar geweest, dus ik hoop in de toekomst te kunnen samenwerken met mensen die ook in mijn project geloven. Ik heb het voorbije jaar veel mensen ontmoet die op dezelfde manier in het leven staan als ik en die idealistisch zijn. Dat geeft elke keer weer energie om verder te gaan.

Ik wil ook niet alleen kippen houden. Ik wil een hoefewinkel openen en andere dieren opvangen uit de industriële veeteelt die anders geslacht zouden worden. Daar wil ik een stuk educatie aan koppelen. De mensen moeten hier kunnen komen kijken hoe de kippen hier leven. Daarom wil ik op termijn ook graag een B&B beginnen. Bovendien wil ik per verkocht doosje 15 cent aan goede doelen, zoals EVA en Natuurpunt geven.

Je doe dit echt uit idealisme he?

Ja natuurlijk, anders zou ik er niet aan begonnen zijn. Dan kon ik gewoon gaan werken, dat zou veel gemakkelijker zijn. Ik doe het graag, maar het is heel zwaar. Het is allemaal nieuw en het stopt nooit. Ook 's nachts zit ik nog aan mijn project te denken. Maar ik wil echt iets doen voor de mensen, de dieren en de natuur. Ik ben altijd zo geëngageerd geweest.

Tussentitel: Wie niet waagt niet wint

Hoe ziet een gemiddelde werkdag bij jou eruit?

Chaotisch [lacht]. Ik probeer er wel wat structuur in te steken. Ik heb een soort plan van aanpak gemaakt met een tijdsschema, maar er komen natuurlijk constant nieuwe dingen bij.

De laatste tijd had ik bijvoorbeeld problemen omdat de eitjes een beetje vuil werden. Dus ben ik op zoek gegaan naar een oplossing. Eerst heb ik met matten geëxperimenteerd, nu ben ik terug met stro aan het proberen. Ik ben ook al geruime tijd bezig met het zoeken naar het perfecte voer. In die zoektochten kruipt heel veel tijd.

Het leven van een idealistische boer is hard?

Ja. Het is vooral moeilijk om mijn idealen te verwezenlijken en tegelijkertijd rendabel te zijn. Wie mijn idee overneemt, maar het ideologische aspect achterwege laat, zou enorm veel geld kunnen verdienen. Maar dat wil ik niet. Er zijn natuurlijk ook voordelen. Het leven van andere boeren is immers ook zwaar. Velen van hen zitten met zware leningen en zijn totaal afhankelijk van andere mensen. Terwijl ik het gewoon zelf doe.

Krijg je steun van de overheid?

Dat is heel moeilijk. Het ministerie van Landbouw was heel kritisch over mijn plannen. Ze geven je bijvoorbeeld enkel subsidies voor het stuk van je perceel waar je productie uithaalt. Ik wil groene borders, maar dat tellen ze gewoon niet mee. Dat is het probleem van de overheid. Zij focussen enkel op productie omdat dat beter is voor de economie. Ze staan al vrij sceptisch tegenover biologische landbouw, maar als je dan ook nog eens de kippen laat leven, verklaren ze je helemaal gek. Vorige keer is er een boekhouder kwaad weggelopen omdat ik absoluut die goede doelen in mijn bedrijf wil betrekken.

En toch blijf je erin geloven?

Goh ja, wie niet waagt niet wint. Ik heb wel momenten gehad waarop ik merkte dat ik mijn ideeën begon aan te passen aan wat de mensen rondom mij verwachtten. Je moet sterk in je schoenen staan om je ideaal vast te kunnen houden. Maar ook al beweeg je maar een paar dingen, het kan genoeg zijn om voor de verandering te zorgen die nodig is.

Streamers:

‘Mijn kippen mogen gaan en staan waar ze willen en blijven hier tot hun oude dag.’

‘Het is mijn doel zo diervriendelijk mogelijk te werken en toch rendabel te zijn.’

‘Andere boeren verklaren mij gek’